

Odluke Doma za ljudska prava – Status postivanja odluka

Odluke Doma za ljudska prava – Status postivanja odluka

1. novembar 1999.godine

Sazetak:

- Stanovi bivse JNA – Izmjene i dopune zakona su objavljene u Sluzbenim novinama. Galic vracen u posjed stana, Panic jos uvijek nije vracen u posjed stana.
- Nadoknade – Federacija je isplatila sest od osam velikih iznosa nadoknade (Damjanovicu, Hermasu i Rizvanovicu 5. maja 1999., Cegaru (30. juna 1999.), Marceti (30. juna 1999.), Bulatovicu (30. juna 1999.)). U predmetima Galic i D.M., zastupnik pokusava da izdejstvuje isplatu od strane lokalnih vlasti, a ne od Federacije, iako ce Federacija izvrsiti isplatu ako se nista ne dobije od Kantona. U Republici Srpskoj, isplata nije izvrsena ni u jednom od tri predmeta, ali je Vlada Republike Srpske donijela odluku da izvrsi isplatu 21. jula 1999. godine. Ministarstvo finansija je sada odgovorno za isplatu.
- Napusteni stanovi – Federacija je vratila Kevesevica u posjed stana, ali ne i Erakovica, Onica, D.M., Matica. Resoprni ministar iz Sarajeva je u dopisu naveo da ce se odluke ispostovati u Sarajevu u skrojje vrijeme. D.M. sada ima i sudsku odluku kojom se nalaze vracanje u posjed.
- Smrtne kazne – Zakon promijenjen u Federaciji, kazne zamjenjene sa 20 godina zatvora, umjesto prethodnih 40 godina (Damjanovic, Rizvanovic i Herak).
- Diskriminacija u zaposljavanju – Zahirovic (predmet

firme "Livno Bus") je vracen na staro mjesto u firmi. Nalozena naknada jos nije isplacena.

- Nestanak – Republika Srpska nema informacija o Matanovicu. IPTF se slozio da nadgleda istragu koju provode organi vlasti Republike Srpske.
- Religija – Odrzani su razgovori po ovom pitanju (npr. OHR sa banjaluckim vlastima), postignut odredjeni napredak. Predsjednik Vlade Republike Srpske je izjavio da ce se postaviti ograda ili grmlje oko lokaliteta i da ce se izdati dozvole za gradnju dzamija (mada ne i za Ferhadiju u blizoj buducnosti), a Islamskoj zajednici ce biti dozvoljena registracija u Republici Srpskoj. Postivanje odluka jos uvijek nije postignuto.
- Delozacije i prijetnje delozacijama – Vlasti Republike Srpske su pismeno potvrdile da se tri od cetiri podnosioca zahtjeva nece delozirati, a vise podataka o cetvrtom podnosiocu ce se dostaviti kasnije. U pripremi je nacrt akta kojim ce se eliminirati buduca krsenja.

A. Federacija Bosne i Hercegovine (i Drzava Bosna i Hercegovina)

1. Stanovi bivse JNA

Krajem 1991. i pocetkom 1992., Socijalisticka Federativna Republika Jugoslavija je zapocela privatizaciju vojnih stanova JNA. U skladu sa Zakonom o stambenom obezbjedjenju JNA¹, nosilac stanarskog prava koji je stanovao u stanu iz stambenog fonda JNA je bio u prilici da otkupi taj stan.

Dana 15. februara 1992. godine, Socijalisticka Republika Bosna i Hercegovina je donijela Uredbu kojom je nametnula jednogodisnju zabranu budec prodaje imovine u drustvenom vlasnistvu, ukljucujuci i stanove JNA². Dana 15. juna 1992., Republika Bosna i Hercegovina³ je prenijela vlasnistvo nad sredstvima JNA, ukljucujuci

stanove JNA, sa Federalne Republike Jugoslavije na Republiku Bosnu i Hercegovinu . Uredbom sa zakonskom snagom iz 1994. godine je propisana verifikacija ugovora o prodaji stanova u drustvenom vlasnistvu od strane nadleznog suda⁴ , a uredbom od 3. februara 1995. godine je propisano da sudovi i drugi organi vlasti drzave suspenduju postupke vezane za prodaju stanova JNA⁵.

Nakon stupanja na snagu [Daytonskog mirovnog sporazuma](#), Predsjednistvo Republike Bosne i Hercegovine je izdalu Uredbu 22. decembra 1995. godine, kojom su se ponistili svi prethodno napravljeni ugovori o prodaji stanova JNA. Ova Uredba je stupila na snagu kao zakon 18. januara 1996. godine ⁶ .

Do pocetka avgusta 1999. godine, preko 900 osoba je podnijelo zahtjeve Domu za ljudska prava u vezi sa ugovorima o prodaji stanova bivse JNA. Mnoge od ovih osoba zive u stanovima bivse JNA, ali nisu u mogucnosti da ovjere kupovinu stana na sudu.

U svojoj prvoj odluci (i u svim ostalim odlukama) ⁷ po ovom pitanju, Dom za ljudska prava je zauzeo stav da retroaktivno ponistavanje ugovora o otkupu predstavlja nesrazmjerno mjesanje u ugovorno pravo na "posjed" podnositaca zahtjeva. U skladu s tim, Dom je ustanovio krsenje clana 1. Prvog protokola Evropske konvencije o ljudskim pravima, kao i krsenje clana 6. Konvencije, posto podnosioci zahtjeva nisu bili u mogucnosti da u razumnoj vremenskom roku dobiju rjesenje za svoje zahtjeve podnesene u gradjanskem postupku uslijed obavezne suspenzije svih sudskih predmeta vezanih za ugovore o otkupu stanova bivse JNA. U skladu s tim, Dom je nalozio sljedece tuzenoj strani (u vecini slucajeva Federaciji Bosne i Hercegovine i Bosni i Hercegovini, ali u nekim slucajevima samo Federaciji):

- da poduzme sve potrebne zakonodavne ili administrativne korake kako bi se stavila van snage odluka o ponistavanju ugovora podnositaca zahtjeva, koja je nametnuta Uredbom od 22. decembra 1995;
- n da ukine obaveznu suspenziju sudskih postupaka koje su pokrenuli podnosioci zahtjeva i da poduzme sve potrebne korake kako bi se osiguralo pravo podnositaca zahtjeva na pristup sudu.

U dva predmeta u kojima je Dom donio odluku, podnosioci zahtjeva nisu stanovali u stanu JNA jer je stan proglašen napustenim tokom ili poslije rata i posto im je njihovo stanarsko pravo ukinuto. U takvim predmetima treća osoba(e) je korisnik stana. U ostalim predmetima, podnositac zahtjeva je korisnik stana, ali mu se prijeti delozacijom. U takvim slučajevima je Dom naložio sljedeće:

- n da se poduzmu svi neophodni zakonodavni ili administrativni koraci kako bi se omogućilo podnosiocu zahtjeva da poduzme odgovarajuće korake kako bi se registrovao kao vlasnik (stana). ⁽⁸⁾
- n da se poniste odluke kojima se nalazu delozacije i da se ne izvrse delozacije podnositaca zahtjeva. ⁽⁹⁾
- n da se poduzmu neophodni koraci kako bi se sustinski i bez odlaganja obradili zahtjevi za vraćanje u posjed, s ciljem da se donese pozitivna odluka koja će se ubrzano provesti ⁽¹⁰⁾

Federacija je usvojila imovinske zakone krajem 1997. godine i početkom 1998. godine, koji su omogućili osobama koje posjeduju ugovore o otkupu stanova JNA za stanove koji nisu napusteni da otkupe i registruju svoje vlasništvo nad stanicom u skladu sa novom procedurom, kojom se uzimaju u obzir iznosi uplaceni 1991. i 1992. godine. Međutim, Dom je odbacio argumentaciju

Federacije da je nova procedura rjesila prethodno krsenje⁽¹³⁾

Pored toga, relativno mali iznosi nadoknada su dodjeljeni podnosiocima zahtjeva, i to u cilju pokrivanja pravnih i troskova i sl¹⁴. Ove nadoknade jos uvijek nisu isplacene, mada zastupnik trenutno radi na utvrđivanju mehanizma putem kojeg bi se vrsila isplata

Narocito je zanimljiv predmet Galic protiv FBiH (12. juli 1998. godine, 97/40), posto je podnositelj zahtjeva nasilno deloziran iz svog JNA stana, za koji je potpisao ugovor o otkupu 1992. godine. Za razliku od drugih nosilaca ugovora za otkup stanova JNA za koje je Dom donio odluke, on jos uvijek nije stupio u posjed stana, iz kojeg su on i njegov otac nasilno delozirani (njegov otac je bio izlozen fizickom napadu) 1997. godine od strane vojnika i Vojne policije Armije Federacije.

Mjere preduzete u cilju provedbe odluka:

Izmjene i dopune zakona kojima se provode odluke Doma su stupile na snagu u Federaciji. Mada ove izmjene i dopune ne rjesavaju sva potencijalna pravna pitanja u vezi sa vojnim stanovima, izrazena je nada da će biti moguce rjesiti vecinu predmeta u kojima je Dom donio odluku. Zastupnik Federacije i OHR će nastaviti da prate provedbu zakonskih izmjena i dopuna i utvrditi da li se one provode u pojedinacnim predmetima pred Domom.

Osobama koje su imale pravosnazan (potpisani i datirani) ugovor o kupovini prije 6. aprila 1992, amandmanima na zakon omogucava se uknjizba prava vlasnistva u imovinske knjige. Osobe koje nisu isplatile cijeli iznos duzne su isplatiti preostali dio prije uknjizbe. Ogranicen broj osoba (uglavnom oni koji su ostali na sluzbi u stranoj vojsci nakon osnivanja vojske Federacije BiH i vojske RS) bit će uskraceno za pravo na povratak u svoje

stanove, a umjesto toga bit će im isplaćena nadoknada u iznosu sredstava koja su već uplatili za stan.

Uz to, gosp. Galic (CH/97/40) je vracen u posjed stana dana 24. juna 1999. godine, jednu godinu nakon donesenja odluke Doma za ljudska prava. Federacija je najavila da će gosp. Galicu isplatiti preostali iznos sredstava koji treba mu se isplati, s tim da se datum 24. juli racuna kao datum od koga se obračunava zatezna kamata i sredstva koja mu se duguju za neposjedovanje stana. Međutim, podnositelj u slučaju Panic još nije vracen u posjed.

Treba, međutim, navesti noviji predmet Doma na sličnu temu cijeli rok (8. januar 2000.) još nije istekao:

CH/97/70, Cazim LACEVIC protiv FBiH

Cinjenice:

Odluka se tice podnosioca zalbe koji je svoju kuću u Herceg Novom (Crna Gora) zamijenio za JNA stan u Sarajevu koji je druga osoba otkupila od Stambeniog fonda JNA u decembru 1991. U januaru 1992. godine, podnositelj zalbe je zaključio ugovor o zamjeni sa drugom osobom, i ubrzo nakon toga, ta druga osoba je uselila u kuću u Herceg Novom, a porodica kćerke podnosioca zalbe je uselila u stan u Sarajevu. Podnositelj zalbe je takođe uselio u stan u septembru 1992. Ni podnositelj zalbe niti druga osoba nisu izvrsile uknjizbu vlasništva u zemljisnim knjigama. U septembru 1992. stan u Sarajevu je proglašen napuštenim. Stambeni fond Armije je podnosiocu zalbe i njegovoj porodici prijetio delozacijom tokom i nakon rata, sve do početka 1998.

Navodena krsenja :

Podnositelj zalbe tvrdi da je doslo do krsenja njegovih prava na mirno uzivanje stana koji smatra svojom

imovinom. Ovaj predmet se tice odredbi clana 1 Prvog protokola Evropske konvencije o zastiti ljudskih prava i temeljnih sloboda kojim se garantira mirno uzivanje vlastite imovine.

Zakljucci Doma:

Dom je ustanovio da je predmetni stan imovina podnosioca zalbe i da je djelovanje vlasti predstavljalo krsenje njegovog prava na mirno uzivanje imovine. Stoga Dom zaključuje da su tuzene strane Bosna i Hercegovina i Federacija BiH prekrstile clan 1. Prvog protokola Konvencije, krseci time svoje obaveze prema clanu 1. Sporazuma o ljudskim pravima, kao sto je to navedeno u Aneksu 6. Opceg okvirnog sporazuma za mir u BiH.

Bosna i Hercegovina je odgovorna za krsenje clana 1. Prvog protokola Konvencije zbog nepriznavanja prava podnosioca zalbe na stan koje je prvenstveno zasnovano na zakonima koje su donijele vlasti BiH. Federacija je odgovorna za krsenje gore pomenutog clana zbog pokusaja vlasti Federacije da delozira podnosioca zalbe i njegovu porodicu iz stana.

Dom nalaze Federaciji da se uzdrzi od bilo kakvog cina koji predstavlja prijetnju delozacijom podnosiocu zalbe i njegovoj porodici. Dom dalje nalaze Federaciji da kao potvrdu priznavanja kupoprodajnog ugovora od 6. decembra 1991. godine, i ugovora o zamjeni od 15. januara 1992. godine, dozvoli podnosiocu zalbe da podnese molbu za uknjizbu vlasnistva nad predmetnim stanom u skladu sa vazecim zakonom. Federacija mora obavijestiti Dom o mjerama koje je preduzela da bi ispostovala odluku od 8. januara 2000.

2. Isplata nadoknade

Dom je odredio isplatu sljedecih nadoknada:

a. Cegar protiv FBH (6. april 1998.-96/21)

Predmet Cegar, tice se podnosioca zahtjeva, gradjanina Republike Srpske, koji je bio uhapsen 1996. godine u Livnu od strane policije bosanskih Hrvata iz ociglednog razloga razmjene za zatvorenike koji su se drzali u Republici Srpskoj. U pritvoru je zadrzan jedan i pol mjesec, pretrpio je fizicku patnju i oduzete su mu stvari koje nikad nisu vracene.

Dom je utvrdio da je doslo do nezakonitog hapsenja i nezakonitog raspolaganja imovinom podnosioca zahtjeva, te je utvrdio krsenje i clana 5 Evropske konvencije o ljudskim pravima i krsenje clana 1 njenog Prvog protokola.

Dom je nalozio tuzenoj strani da isplati iznos od ukupno DM 8.500 sa kamatom po godisnjoj stopi od 4%. U ovaj iznos uracunava se DM 3.500 za oduzete i nevracene predmete (poljoprivredne alatke, automobilske gume, kasetofon, itd.), te DM 5.000 za nematerijalnu stetu, ukljucujuci fizicku i dusevnu patnju.

Mjere poduzete u cilju provodjenja odluke

Odluka provedena (isplata nadoknade) 30. juna 1999

b. Marceta protiv FBiH (3. oktobar 1998.-97/41) ⁽¹⁵⁾

Predmet Marceta, tice se podnosioca zahtjeva bosanskog Srbina, sa prethodnim mjestom stanovanja u Sanskom Mostu, koji je isao u obilazak svoje kuce i lokalnog groblja 22. oktobra 1996. i bio uhapsen i optuzen za ratni zlocin. Deset mjeseci poslije, nakon brojnih sudskih postupaka, napokon je pusten nakon sto je tuzilac ICTY-a utvrdio da ne postoji dovoljno dokaza za nastavak procesa. Ombudsman je proslijedio slucaj Domu navodeci da je doslo do krsenja Rimskog sporazuma poznatog kao "Pravila puta", po kojem su organi koji zele provesti hapsenje u vezi sa ratnim zlochinom duzni

da traze odobrenje od tuzioca ICTY-a.

Zastupnik tuzene strane je na saslusaju priznao da je odista doslo do krsenja clana 5 Evropske konvencije o ljudskim pravima, kao i da nisu ispostovana "Pravila puta", imajuci u vidu da "Pravila puta" predstavljaju dio domaceg zakonodavstva Bosne i Hercegovine. Dom je također utvrdio krsenja Medjunarodnog ugovora o građanskim i politickim pravima – clan 9 (samovoljno hapsenje), clana 12 (sloboda kretanja) i clana 26 (jednaka zastita pred zakonom – diskriminacija).

Dom je odredio DM 30.000 za svu pretrpljenu stetu, uključujući ekstremno trajanje pritvora, koji je od početka bio nezakonit, kao i diskriminaciju. Naknadnom odlukom, Dom je odredio podnosiocu i KM 1.710 na ime pravnih troškova, što ukupno iznosi KM 31.710.

Mjere poduzete u cilju provodjenja odluke

Odluka provedena (isplata nadoknade) 30. juna 1999.

c. Rizvanovic protiv FBH (12. juni 1998.-97/59)

U avgustu 1993. podnositelj zahtjeva je bio osudjen na smrt zbog ubistva prema clanu 36(2)(6) Krivicnog zakona Republike Bosne i Hercegovine. Mnogi zahtjevi upuceni nakon 1995. godine za olaksanje okolnosti i smanjenje kazne su bili odbijeni. Dom je utvrdio krsenje clana 2 Protokola broj 6 Konvencije, jer da bi nalog za izvršenje smrtnе kazne bio prihvatlјiv, djela za koja je optužen su morala biti izvedena za vrijeme rata ili neposredne ratne opasnosti. Buduci da se Krivичni zakon primjenjivao na djela koja nisu pocinjena u ratu, ovo predstavlja krsenje clana 2 sestog protokola (citira se predmet Damjanovic gdje je odluka ispostovana).

Dom je naložio tuzenoj strani da ne provodi smrtnu kaznu, da je bez odlaganja ukine, te da isplati podnosiocu zahtjeva DEM 3.000 na ime nadoknade

nematerijalne stete (plus 4% godisnje kamate).

Mjere poduzete u cilju provodjenja odluke

Odluka provedena (isplata nadoknade) 5. maja 1999.

d. Galic protiv FBH (12. juni 1998.-97/40)

Iako se predmet Galic tice stanova JNA i pominje se gore, on je jedini predmet JNA do sada u kojem je odredjena znacajna nadoknada. Dom je odredio KM 4.132 zbog nemogucnosti koriscenja stana u toku operativnog ratnog perioda, plus KM 16.50 za svaki dan od dana donosenja odluke do trenutka kada podnositelj zahtjeva bude uveden u posjed stana, plus 4% godisnje kamate.

Mjere poduzete u cilju provodjenja odluke

Kao sto je navedeno gore, podnositelj zahtjeva je vratio stan a zastupnica Federacije je pokazala namjeru da osigura da podnositelj zahtjeva dobije neisplacena sredstva.

e. Bulatovic protiv FBH (29. juli 1998.-96/22)

U ovom predmetu JNA Dom je odredio podnosiocu isplatu KM 1.500 (plus 4% godisnje kamate) za maltretiranje koje je pretrpio od strane organa Federacije, koji su nastojali da ga deloziraju iz stana.

Mjere poduzete u cilju provodjenja odluke

Odluka provedena (isplata nadoknade) 30. juna 1999.

f. Kevesevic protiv FBiH (CH/97/46) Odluka o isplati nadoknade 15. maja 1999. ali nije dodijeljena do avgusta 1999.

Dom je dodijelio podnosiocu nadoknadu u iznosu od 4. 250 KM na ime nematerijalne i materijalne stete u vezi sa njenim zahtjevom (vidjeti detalje nize), plus 4% godisnje kamate. Rok za isplatu je novembar 1999.

Mjere preduzete u cilju provodjenja odluke

Jos nije doslo do provodjenja odluke (rok je novembar 1999.).

▪ 3. Predmeti napustenih civilnih stanova

a. Erakovic protiv FBH (15. januar 1999.-97/42)

Podnositelj zahtjeva je imao stanarsko pravo na stan u Sarajevu. Godine 1995. napustio je Sarajevo radi medicinskog lijecenja. U njegovoj odsutnosti, stan mu je proglašen napuštenim. Dana 28. jula 1998. godine Kantonalna uprava za rjesavanje u stambenoj oblasti je na osnovu Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima iz 1998. godine potvrdila njegovo stanarsko pravo i omogućila mu da vrati stan u posjed. Međutim nije mogao dobiti konacnu odluku povodom svoga zahtjeva za povrat imovine.

Dom je utvrdio da odluka donesena u novembru 1996. godine po kojoj se njegov stan proglašava trajno napuštenim predstavlja kršenje clana 8 Evropske konvencije i clana 1 Prvog protokola, zbog toga što to proglašenje nije bilo u skladu sa zakonom, kao i zbog toga što podnositelj nije bio uveden u posjed u zakonom predviđenom roku.

Dom je naložio tuzenoj strani da poduzme sve potrebne mjere na sustinskoj obradi zahtjeva podnosioca za povrat stana i to bez odlažanja, s ciljem odobrenja toga zahtjeva i brzog provodjenja odluke.

Mjere poduzete u cilju provodjenja odluke

Ministar za stambena pitanja u Sarajevu je putem dopisa obavijestio da će podnositelj zahtjeva biti vracen u posjed do 15. oktobra 1999. Međutim, nije bilo daljih izvjestaja po ovom pitanju

▪ Onic protiv FBH (12. februar 1999.-97/58)

Podnositac je imao stanarsko pravo na stan u Sarajevu. Preselila se u drugi stan 1992. godine zbog neprijateljstava. Njen stan je proglašen napuštenim 1993. Dana 4. jula 1998. godine Kantonalna uprava za rjesavanje u stambenoj oblasti je potvrdila stanarsko pravo podnosioca zahtjeva u skladu sa Zakonom o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima iz 1998. godine, prema kojem je trenutni stanar du'an da iseli iz stana u roku od 90 dana. Podnositac zahtjeva još nije u stanju da vrati stan u posjed. Stambeni organi tvrde da nema alternativnog smjestaja za trenutnog stanara te se prema tome taj stanar ne može delozirati.

Dom je utvrdio krsenje clana 8 Konvencije i clana 1 Prvog protokola imajući u vidu neizvršenje odluke od 4. jula 1998. godine kojom se efektivno daje pravo podnosiocu na povrat u njen stan.

Dom je naložio tuzenoj strani da poduzme sve neophodne korake na brzom povratku podnosioca zahtjeva u njen stan.

Mjere poduzete u cilju provodjenja odluke

Ministar za stambena pitanja u Sarajevu je putem dopisa obavijestio da će podnositac zahtjeva biti vracen u posjed do 15. oktobra 1999. Međutim, nije bilo daljih izvjestaja po ovom pitanju.

▪ D.M. protiv FBH (14. maj 1999, Ch/98/756)

Podnositac zahtjeva, građanin Bosne i Hercegovine, Bosnjakinja, pokrenula je postupak 1997. godine pred Opcinskim sudom i općinskim organima u Livnu, Kanton 10, u nastojanju da vrati u posjed kuću. Podnositac tvrdi da je iseljena pod prisilom osoba hrvatske nacionalnosti tokom 1993. i nakon toga je živjela u inostranstvu prije povratka u januaru 1998. Podnositac zahtjeva se zali da joj je zbog etnicke pripadnosti osporeno pravo na korektno saslušanje pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, pravo na jednakost pred zakonom, pravo na postivanje doma, pravo na efikasan lijek i pravo na mirno

uzivanje posjeda.

Dana 24. septembra 1997. godine podnositac je podnio zahtjev Odsjeku za urbanizam, građevinsku i stambenu djelatnost Opcine Livno za povrat kuce u skladu sa članom 25 Zakona o privremeno napustenoj imovini u vlasništvu građana. Nije dobila nikakav odgovor. Dana 15. oktobra 1997. godine podnositac zahtjeva je pokrenuo građanski postupak pred Opcinskim sudom u Livnu protiv B.J. zahtijevajući fizicko uvodjenje u posjed svoje kuce i delozaciju privremenih stanara. Pravna radnja podnosioca je registrirana istog dana. Do danas nije bilo daljih razvoja dogadjaja u ovome slučaju. Dana 18. maja 1998. godine podnositac se obratio zalbom Odsjeku za geodetske i pravne poslove Opcine Livno zahtijevajući povrat svoje imovine "sto prije" na osnovu člana 12 Zakona o prestanku primjene Zakona o privremeno napustenoj imovini u svojini građana iz 1998. godine ("zakon iz 1998."). Nije bilo odgovora. Dana 18. maja 1998. godine podnositac zahtjeva je također podnio zahtjev Komisiji za imovinske zahtjeve izbjeglica i raseljenih lica (osnovanoj po Aneksu 7 Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH; otud "Komisija iz Aneksa 7"). Dana 2. novembra 1998. godine podnositac zahtjeva je ulazio zalbu na "sutnju administracije" Kantonalmom ministarstvu pravde i uprave. Nije bilo odgovora.

Dom je zaključio da je predmet bio vezan za cinjenicu da organi vlasti nisu zaštitali podnosioca zahtjeva od kontinuiranog bespravnog zaposjedanja njene imovine u smislu prve recenice prvog stava člana 1 Protokola broj 1. Dom je utvrdio, u sustini iz istih razloga koje je naveo u vezi sa članom 8 Konvencije, da je ovaj propust organa vlasti da pruže pomoć podnosiocu zahtjeva u povratu njene imovine također jednak krsenju prava prema članu 1 Protokola 1 u izolaciji.

Dom je naložio tuzenoj strani da poduzme trenutacne korake kako bi vratila podnosioca zahtjeva u njenu kucu, da isplati 4000 KM na ime nadoknade za nematerijalnu stetu, da isplati 10 KM za svaki dan od datuma izdavanja sadasnje odluke do povrata

u njenu kucu, i da isplati kamatu u iznosu od 4% nakon isteka tromjescnog perioda.

Status postivanja odluke

Ne postuje se. Agent je uputio pismo vlastima u Livnu, trazeci od njih da isplate nadoknadu i vrate podnosioca zahtjeva u posjed imovine. OHR ce zajedno sa OSCE-om ispitati korake koji se trebaju poduzeti kako bi se odluka ispostovala. Sud pred kojim se vodio postupak je izdao nalog da se podnositelj zahtjeva vrati u posjed svoje kuce. Podnositelj jos nije vracen.

▪ Matic protiv FBiH (11. juni 1999. CH/97/93)

Podnositelj zahtjeva je gradjanin BiH (srpskog porijekla). Istjerana je iz stana u Sarajevu u aprilu 1992. godine od strane vojnika RBiH. U martu 1995. godine njen stan je proglašen napustenim i dodijeljen B. H. Podnositelj zahtjeva nije bio u mogućnosti da se vrati u posjed svog stana. Kantonalno Ministarstvo prostornog uredjenja i stambenih poslova je 19. novembra 1998. godine ponistilo raniju odluku i vratilo je Kantonalnoj Upravi za stambena pitanja na ponovno razmatranje. Nadalje, prvostepeni sud je saslusao njen zahtjev za povrat pokretne imovine koja se nalazila u stanu u momentu kada je otisla, koji je nakon zalbe ponovo vracen na prvostepeni sud, gdje slučaj jos uvijek nije riješen.

Dom je zaključio da je prekršen član 6(1) koji regulira duzinu građanske parnice u vezi sa duzinom građanske parnice vezanom za njenu pokretnu imovinu i član 1 prvog protokola (imovinska prava), i član 8 (pravo na dom) u pogledu njene nemogućnosti da se vrati u svoj stan.

Dom je naložio tuzenoj strani da poduzme sve neophodne korake kako bi obradila zahtjev za povrat imovine bez daljeg odlaganja, i da omoguci podnositelju zahtjeva da se odmah vrati u svoj stan.

Status postivanja odluke

Jos se ne postuje. Ministar za stambena pitanja u Sarajevu je putem dopisa obavijestio da će podnositelj zahtjeva biti vracen u posjed do 15. oktobra 1999. Međutim, nije bilo daljih izvjestaja po ovom pitanju.

▪ Stanivuk protiv FBiH (11. juni 1999, CH/97/51)

U junu 1999. godine podnositelj zahtjeva (srpskog porijekla) je dobio dozvolu za otvaranje brijacnice u Sarajevu. Tokom rata podnositelj zahtjeva nije bio u mogućnosti da udje u radnju. Radnja je 1994. godine dodijeljena Bosnjakinji. Pokusaji deloziranja sadašnjeg korisnika su bili bezuspjesni.

Dom je ustanovio krsenje clana 6(1) (nepotpuno sudske vijeće), 6(1) (duzina građanske parnice), i prava na imovinu (clan 1 Prvog protokola). Dom je naložio tuzenoj strani da poduzme sve neophodne korake da vrati podnosioca zahtjeva u njegov poslovni prostor, i da isplati naknadu za prihod izgubljen tokom rata (7,500 KM) plus 250 KM za svaki mjesec do vracanja u posjed plus 1000 KM za pravne troškove i kamata od 4%.

Status postivanja odluke – Zastupnik je zatražio reviziju postupka koja je odbijena

▪ 4. Diskriminacija pri zaposljavanju

a. Sakib Zahirovic protiv BiH i Federacije BiH, predmet br. CH/97/67

Podnositelj zahteve je bio zaposlen u firmi Livno Bus sa oko 30 godina radnog staza. Dana 21. jula 1993. godine, podnositelj zahteve je zajedno sa 51 zaposlenim Bosnjakom poslan kući i stavljene na cekanje. Umjesto placa primali su naknade. Firma je do januara 1994. godine nastavila uplacivati doprinose po osnovu ovog iznosa u fond penzionog i socijalnog osiguranja. U međuvremenu, oko 40 Hrvata je primljeno u radni odnos umjesto radnika koji su na cekanju. U aprilu 1996. godine, firma Livno Bus je formalno zaključila ugovore o zaposljavanju sa

ovim osobama. Podnositac zalbe je sa svojim kolegama ostao na cekanju. U julu 1997. godine, firma je prestala isplacivati naknadu. Podnositac zalbe je zajedno sa drugim zaposlenima ulozio zahtjev kod Upravnog odbora firme Livno Bus i Opcinskog suda u Livnu za vracanje na posao i isplatu naknade. U martu 1998. godine, firma je ponudila podnosiocu zalbe da radi kao portir ili mehanicar.

Dom je ustanovio krsenje clana 6. Konvencije i clanova 6. i 7. Medjunarodne konvencije o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, i nalozio slijedece:

- da se nalozi Federaciji da putem organa vlasti osigura da se podnosiocu zalbe odmah ponudi mogucnost da bez ikakve dalje diskriminacije ponovo stupi na posao kao vozac u firmi Livno Bus;
- da se nalozi Federaciji da preduzme sve neophodne mjere da osigura da gradjansku parnicu podnosioca zalbe protiv firme Livno Bus ispita neovisan i nepristrasan sudski organ;
- da se nalozi Federaciji da u roku od tri mjeseca isplati podnosiocu zalbe 24,000 KM na ime naknade za nematerijalne i materijalne stete;
- da se nalozi Federaciji da podnosiocu zalbe isplati na ime dalje naknade za nematerijalne stete, 15 KM za svaki dan od dana donosenja sadasnje odluke do dana provodjenja naloga u zakljucku br. 7. Akumulirani iznos od 15 KM dnevno ce prispjevati posljednjeg dana svakog mjeseca od dana donosenja sadasnje odluke do dana provodjenja naloga u zakljucku br. 7;
- da se nalozi Federaciji da u roku od tri mjeseca isplati podnosiocu zalbe 160 KM na ime naknade za troskove;
- da se isplati jednostavna kamata po godisnjoj stopi od 4% na iznose dodijeljene u zakljuccima br. 9 i 11, ili na bilo koji njihov dio, od dana isteka tromjesecnog roka iz zakljucaka 9 i 11, i od dana prispjeca krajem svakog mjeseca iz zakljucka br. 10, do dana izmirenja;

- da se nalozi Federaciji da do 8. oktobra 1999. godine dostavi Domu izvjestaj o mjerama koje su poduzete u cilju provodjenja gore navedenih naloga.

Status postivanja – Podnositelj zahtjeva je vracen na prvobitno radno mjesto, ali naknade još nisu isplaćene.

Ostali slučajevi u kojima je odluka ispostovana

- U Federaciji je ukinuta smrtna kazna i smrtne kazne su zamjenjene kaznama od 40 do 20 godina zatvora (Damjanovic protiv FBiH (8. oktobar 1997. CH/96/30), Rizvanovic protiv FBiH (12. juli 1998. CH/97/59), Herak protiv FBiH (12. juli 1998. CH/96/69))
- Donesene su odluke o nadoknadi (Damjanovic protiv FBiH (8. oktobar 1997. CH/96/30), Rizvanovic protiv FBiH (12. juli 1998. CH/97/59), Hermas protiv FBiH (18. februar 1998, CH/97/45))
- Podnositelj zahtjeva je vracen u posjed stana u Varesu (Kevesevic protiv FBiH (10. septembar 1998, CH/97/46))

B. Tuzena strana – Republika Srpska

▪ Nestanak

▪ Matanovic protiv RS (11. juli 1997 – 96/1)

Dom je ustanovio da su otac Matanovic i njegovi roditelji uhapseni u julu 1995. godine u Banja Luci i da su konstantno drzani u pritvoru na teritoriji Republike Srpske nakon njihovog nestanka u septembru 1995. godine. Dom je odbacio dokaze predocene od strane tuzene strane da su podnosioci tuzbe bili oslobođeni 10. oktobra 1995. godine. Dom je ustanovio da su odgovorne osobe imale veze sa policijom ili vojnim snagama Republike Srpske.

Dom je ustanovio krsenje clana 5 (samovoljni pritvor), i naložio je tuzenoj strani da poduzme sve neophodne korake kako bi se ustanovila subbina ili mjesto gdje se nalaze podnosioci

zahtjeva i da osiguraju njihovo pustanje ako su jos zivi.

Republika Srpska je prije saslusanja pred Domom uspostavila Komisiju na kojoj je 5. decembra 1996. godine zaključeno da "Matanovici uopće nisu bili uhapseni" i da je "katolički svecenik Matanovic vjerovatno sa svojim roditeljima, napustio teritoriju Republike Srpske u Teslicu 10. oktobra 1995. godine".

Medjutim u pismu od 5. novembra 1997. godine (ali koje je poslano 5. decembra 1997. tadašnji Predsjednik Republike Srpske je napisao:

"Ministarstvo unutarnjih poslova radi na ovom slučaju od dana kada je ustanovljeno 1. septembra 1997. godine. Rezultat do sada provedene istrage je saznanje da je nakon hapsenja porodica Matanovic autom odvezena u nepoznatom pravcu i ubijena, jer kasnije nije bilo pouzdanih dokaza da su zivi. Ministarstvo unutarnjih poslova i dalje radi na slučaju kako bi lociralo grobnice, što će biti tesko jer postoje odredjene naznake da ljudi koji su bili direktno uključeni nisu zivi. Istraga je otezana i zbog toga što je Ministarstvo unutarnjih poslova u Banja Luci uspostavljeno 1. septembra, i što ima probleme u radi koji su dobro poznati."

Mjere poduzete da bi se osiguralo provodjenje odluke

Zastupnik RS-a nije bio u mogućnosti da pruži informacije o tome kada će se ispostovati odluka u ovom predmetu. Međunarodna zajednica je pozvana da pokrene ovo pitanje kod RS organa vlasti. OHR je od UNMIBH zahtezao da nadgleda istragu. UNMIBH se složio i započeo je istragu.

• Odluke o nadoknadbi

a. Blentic protiv RS (22. juli 1998 – 96/17)

U predmetu Blentic, podnositelj zahtjeva i njegova zena su silom delozirani iz njihove privatne kuće u Banja Luci.

Podnocilac zahtjeva je pokrenuo postupak pred prvostepenim sudom u Banja Luci, koji je nalozio delozaciju bespravnog stanara. Nekoliko puta se pokušao izvrsiti odluku suda. Cini se da se svakom prilikom okupljala grupa ljudi kako bi spriječila delozaciju i da policija nije nista poduzimala.

Dom je zaključio da neprovodjenje odluke suda i neuspjeh tuzene strane da ispuni svoju pozitivnu obavezu prema Konvenciji o ljudskim pravima da osigura prava i slobode koje su Konvencijom zagarantovane, predstavlja krsenje clana 8. i clana 6. Konvencije, te clana 1. Prvog protokola.

Dom je podnosiocu zalbe dodijelio 3750 KM na ime materijalne stete koju je pretrpio u vidu zakupnine stana koju je morao placati u vrijeme kada je bio deloziran iz svoje kuce (150 KM mjesecno puta 25 mjeseci), plus 4% godisnje kamate.

Tuzena strana je ispunila pocetni nalog da podnosioca zalbe vrati u posjed stana, ali još nije ispunila nalog za isplatu naknade. Zastupnik tuzene strane je slao predstavke Vladi RS u cilju isplate sume koju je naložio Dom, posljednji put u pismu datiranom 1. marta 1999. godine, ali se Vlada još nije povinovala nalogu za isplatu naknade koji je izdao Dom.

Mjere preuzete u cilju postivanja

OHR je 14. aprila 1999. godine poslao još jedno pismo Ministarstvu pravde RS, podsjećajući Vladu na obavezu postivanja odluka Doma za ljudska prava koja proistice iz Općeg okvirnog sporazuma za mir, isticuci da RS nije ispostovala odluku po ovom slučaju. Vlada RS je 21. jula izdala nalog da se nepodmireni iznos isplati. Sve potrebne informacije su sada u Ministarstvu finansija.

▪ Bejdic protiv RS (22. juli 1998. – 96/27)

U slučaju Bejdic, sin podnosioca zalbe je sa porodicom prisilno deloziran u avgustu 1995. godine iz stana na prvom spratu kuće u Banja Luci koja je u vlasništvu podnosioca

zalbe. Podnositac zalbe je pokrenuo postupak pred prvostepenim sudom u Banja Luci koji je izdao nalog za delozaciju bespravnog korisnika. Bilo je nekoliko pokušaja da se izvrsti nalog suda. Svi su završili neuspjehom jer policija nije preduzela mjere pomoci sudskim zvanicnicima. U septembru 1996. stan je dodijeljen bespravnom korisniku.

Dom je zaključio da je doslo do krsenja članova 8. i 6. Konvencije i člana 1. Prvog protokola. Podnositac zalbe je ponovo usao u posjed stana 31. oktobra 1997. godine. Dom je naložio tuzenoj strani da isplati nadoknadu za 17 mjeseci zakupnine stana koju je podnositac morao placati nakon delozacije (po cijeni od 300 DM mjesecno), što ukupno iznosi 5100 KM, plus 250 KM za troškove (ukupno 5350), plus godišnja kamata od 4%.

Zastupnik tuzene strane je slao predstavke Vladi RS u cilju isplate sume koju je naložio Dom, posljednji put u pismu datiranom 1. marta 1999. godine, ali se Vlada još nije povinovala nalogu za isplatu naknade koji je izdao Dom.

Mjere preduzete u cilju postivanja

OHR je 14. aprila 1999. godine poslao još jedno pismo Ministarstvu pravde RS, podsjećajući Vladu na obavezu postivanja odluka Doma za ljudska prava koja proistice iz Općeg okvirnog sporazuma za mir, ističuci da RS nije ispostovala odluku po ovom slučaju. Vlada RS je 21. jula izdala nalog da se nepodmireni iznos isplati. Sve potrebne informacije su sada u Ministarstvu finansija.

▪ M.J. protiv RS (14. oktobar 1998. – 96/28)

U slučaju M.J., podnositac zalbe je sa porodicom prisilno deloziran iz svog stana u Banja Luci 19. septembra 1995. Dana 12. oktobra 1995. godine, podnositac zalbe je pokrenuo postupak pred prvostepenim sudom u Banja Luci protiv bespravnog korisnika zbog "ometanja posjeda". Dana 19. decembra 1995. godine, sud je izdao nalog za deločaciju

bespravnog korisnika. Bilo je vise pokusaja da se provede odluka suda ali bez uspjeha zbog toga sto policija ni u jednom slucaju nije preduzela mjere da pomogne sudskim zvanicnicima.

Dana 30. maja 1998. godine, podnositac zalbe je ponovo usao u posjed stana.

Dom je nalozio tuzenoj strani da isplati 4000 KM na ime zakupnine stana koju je podnositac zalbe morao placati nakon sto je deloziran, plus 250 KM za troškove (ukupno 4250 KM), plus 4% godisnje kamate.

Mjere preduzete u cilju postivanja

Zastupnik tuzene strane je slao predstavke Vladi RS u cilju isplate sume koju je nalozio Dom, posljednji put u pismu datiranom 1. marta 1999. godine, ali se Vlada jos nije povinovala nalogu za isplatu naknade koji je izdao Dom.

OHR je 14. aprila 1999. godine poslao jos jedno pismo Ministarstvu pravde RS, podsjecajuci Vladu na obavezu postivanja odluka Doma za ljudska prava koja proistice iz Opceg okvirnog sporazuma za mir, isticuci da RS nije ispostovala odluku po ovom slucaju. Vlada RS je 21. jula izdala nalog da se nepodmireni iznos isplati. Sve potrebne informacije su sada u Ministarstvu finansija

▪ Slučaj diskriminacije

a. Islamska zajednica protiv RS (11. juna 1999. CH/96/29)

Ovaj slučaj se tice unistenja 15 dzamija u Banja Luci 1993. godine, kao i drugih navodnih kršenja prava podnosioca zalbe, Islamske zajednice BiH (u daljem tekstu "Islamska zajednica" ili "podnositac zalbe"), u gradu Banja Luci. Islamska zajednica je, inter alia, tvrdila da su općinske vlasti u Banja Luci, nakon stupanja na snagu Opceg okvirnog sporazuma za mir 14. decembra 1995. godine, unistile i uklonile ostatke dzamija, oskrnavile groblja koja su se nalazila pored

dzamija ili su dozvolile da se to dogodi, a nisu preuzele ni odredjene mjere koje je zahtjevao podnositac zalbe u svrhu zastite prava svojih članova. Preciznije, Općina je odbila Islamskoj zajednici zahtjev za obnovu uništenih dzamija. Islamska zajednica je tvrdila da ova djela, pored krsenja imovinskih prava i slobode vjeroispovjesti njenih članova, predstavljaju diskriminaciju po osnovu religijske i nacionalne pripadnosti njenih članova.

Dom je zaključio da je tuzena strana prekršila svoju obavezu da svima u okviru svoje nadležnosti osigura bez diskriminacije prava zagarantovana Sporazumom. Utvrđena diskriminacija je bila veceg obima, buduci da je usmjerena protiv muslimanskog stanovništva Banja Luke. Kao što je ranije receno, zabrana diskriminacije je srednji cilj Općeg okvirnog sporazuma, i Dom, kao i strane, joj moraju pridati posebnu vaznost. Međutim, tuzena strana je Sporazumom vec obavezna Muslimanima u Banja Luci omoguciti da bez diskriminacije uzivaju, sada i u budućnosti, prava osigurana Sporazumom. Stoga Dom nije smatrao prikladnim izdati opći nalog u tom pogledu, kao što je to zahtjevao podnositac zahtjeva.

Dom je prikladnim smatrao naloziti da tuzena strana preduzme hitne korake da bi dozvolila podnosiocu zahtjeva da podigne ogradi oko mjesto na kojima se nalazilo 15 srusenih dzamija, i da tu ogradi održava. Tuzenoj strani je dalje nalozeno da preduzme sve neophodne mjere uzdrzavanja od gradnje zgrada ili objekata bilo koje vrste na mjestima na kojima se nalazilo 15 srusenih dzamija, te na grobljima i drugim islamskim mjestima koja su navedena u zalbi, te da ne dozvoli gradnju od strane bilo koje druge institucije ili osobe, bilo javne ili privatne, osim podnosioca zalbe i osoba koje djeluju s njegovom dozvolom. Nadalje se tuzena strana mora uzdrzati od toga da unisti ili ukloni bilo kakav predmet koji se još nalazi na lokacijama 15 dzamija, grobljima i drugim islamskim mjestima navedenim u zalbi, te da ne dozvoli nikakvo slično unistavanje ili uklanjanje od strane bilo koje druge

institucije ili osobe, bilo javne ili privatne, osim podnosioca zahtjeva ili osoba koje djeluju s njegovom dozvolom.

Dom je dalje naložio tuzenoj strani da hitno izda podnosiocu zalbe, u skladu sa zahtjevom, neophodne dozvole za obnovu sedam unistenih dzamija (Ferhadija, Arnaudija, Gazenferija, Sefer-begova, Hadzi-Pervizova, Stupnica i Hisecka) na lokacijama na kojima su se ranije nalazile.

Status postivanja

Nema postivanja. Pocetni zahtjev zastupnika nadleznim općinskim organima da izdaju dozvole za obnovu je odbijen i proslijedjen vlasti na odlucivanje. Izdata je dozvola da se postavi ziva ograda oko lokacije (u slučaju Ferhadije radilo se o zardinjerama). OHR trenutno razmatra ovaj predmet kako bi donio odluku o daljim mjerama.

- CH/98/892 Dzevad MAHMUTOVIC protiv Republike Srpske

Cinjenice:

Godine 1994. Skupština opštine Prnjavor je donijela odluku da zatvori muslimansko groblje u gradu Prnjavoru.

Supruga podnosioca zalbe je umrla u maju 1998. godine i sahranjena je na zatvorenom muslimanskom groblju. Dana 30. jula 1998. godine, općinske vlasti Prnjavora su naložile podnosiocu zalbe da ekshumira tijelo supruge i da je ponovo sahrani na novom groblju koje, prema tvrdjenju podnosioca zalbe, ne postoji.

Podnositelj zalbe se obratio Domu 20. avgusta 1998. Podnositelj zalbe je zahtijevao privremenu mjeru sprecavanja izvršenja naloga Općine Prnjavor. Dana 24. avgusta 1998. godine predsjednik Doma je izdao nalog za provođenje privremenih mjera kojima se tuzenoj strani nalaze da obustavi provedbu naloga za ekshumaciju. Dana 12. februara 1999. godine, Dom je

odrzao javnu raspravu o prihvatljivosti i meritumu predmeta

Navodna krsenja:

Podnositelj zahteva se založio da nalog koji su izdale općinske vlasti predstavlja diskriminaciju njegovih prava na privatnost i porodični život, kao i na slobodno upraznjavanje svojih vjerskih ubjedjenja, što je zagarantirano članovima 8. i 9. Konvencije. On tvrdi da nalog za ekshumaciju njegove supruge uključuje pokušaj da "se izbrisu svi tragovi postojanja Muslimana cisteci cak i groblja a ne dodijeljujući novi prostor za sahranjivanje".

Zakljucci Doma

U pogledu prihvatljivosti zahteva, Dom je zaključio da se zahteva na nalog za ekshumaciju ne može smatrati efikasnim pravnim lijekom jer u nalogu jasno stoji da zahteva ne odlaze izvršenje.

U pogledu merituma, Dom je zaključio da remecenje groba nalogom za ekshumaciju pokojnice nakon sahrane prema vjerskom obredu spada u domen člana 9. Konvencije u dijelu koji se odnosi na slobodu vjeroispovjesti.

Dom je nadalje prihvatio izjave podnositelja zahteva da je njegova porodica porijeklom iz Prnjavora, da su članovi porodice godinama sahranjivani u porodični komad zemljista, i da je nalog za ekshumaciju njegove supruge ozbiljno uznenudio nekoliko članova porodice. Pod tim okolnostima, Dom je konstatirao da je nalog za ekshumaciju tako intimno povezan za privatnim i porodičnim životom podnositelja zahteva da spada u domen člana 8. Konvencije.

Dom je konstatirao da tuzena strana nije bila u stanju navesti bilo kakve razloge za odluku o zatvaranju muslimanskog groblja. Dom je stoga prihvatio navod podnositelja zahteva da je njen cilj bio da zatre sve tragove postojanja muslimanskog stanovništva iz centra Prnjavora. Dom je u skladu s tim zaključio da drzanje muslimanskog groblja zatvorenim i nalog

za ekshumaciju supruge podnosioca zalbe predstavljaju diskriminaciju podnosioca zalbe. Takodje je identificirao niz drugih faktora u prilog stavu da je nalog za ekshumaciju samovoljan, nerazuman i da nema nikakve legitimne svrhe.

Dom je zaključio da nalog za ekshumaciju supruge podnosioca zalbe predstavlja čin diskriminacije podnosioca zalbe u ostvarivanju njegovih prava na postivanje privatnog i porodичnog života prema članu 8. Konvencije, i slobode vjeroispovjesti prema članu 9. Konvencije.

Dom je naložio tuzenoj strani da odustane od bilo kakvih mjer u cilju odstranjivanja posmrtnih ostataka supruge podnosioca zalbe iz groba u kojem je sahranjena. Dom, međutim, nije pristao da izda općenitiji lijek u vidu naloga tuzenoj strani da se ne mijesu u sahrane članova muslimanske zajednice u Prnjavoru na muslimanskom gradskom groblju. Dom je na kraju naložio tuzenoj strani da podnosiocu zalbe isplati 1.000 KM materijalne naknade za pretrpljenu dusevnu bol, te da Domu podnese izvjestaj do 8. januara 2000. o mjerama koje su preduzete da bi se ispostovala odluka Doma.

Status postivanja odluke – Rok za provedbu odluke još nije istekao.

3. Podstanarski ugovori u pogledu privatne imovine

Miljkovic i ostali (4 slučaja) protiv RS (11. juli 1999. CH/98/645)

Sva cetiri slučaja uključuju ugovore o zakupu privatne imovine u Republici Srbkoj, kao i cinjenice slične slučaju Miljkovic. U tom slučaju, podnositelj zalbe je državljanin Jugoslavije srpskog porijekla. On je sa porodicom nastanjen u kući u Ulici Gavrila Principa 29 ("kuca") u Banja Luci, Republika Srpska. Dana 19. septembra 1994. godine, podnositelj zalbe i njegova zena su zaključili ugovor o zakupu sa vlasnikom kuće koji je bosnjačke nacionalnosti i koji je napustao Banja Luku. Dana 19. maja 1998. godine, Komisija za smjestaj izbjeglaca i

upravljanje napostenom imovinom u Banja Luci ("Komisija"), odjel pri Ministarstvu za izbjeglice i raseljene osobe ("Ministarstvo"), je podnosioca zalbe proglašilo bespravnim korisnikom kuce i naložilo mu da iseli u roku od tri dana pod prijetnjom prisilne delozacije.

U sva cetiri slučaja, Dom je izdao slicne naloge kao u slučaju Miljkovic, da je rješenje Komisije za smjestaj izbjeglica i upravljanje napostenom imovinom u Banja Luci od 19. maja 1998. kojim se podnositelj zalbe proglašava bespravnim korisnikom i nalaze mu se, pod prijetnjom delozacije, da napusti kuću u kojoj trenutno stanuje, predstavlja kršenje njegovog prava na postivanje doma u smislu clana 8. Konvencije. Dom je nadalje zaključio da je rješenje Komisije za smjestaj izbjeglica i upravljanje napostenom imovinom u Banja Luci od 19. maja 1998. godine kojim se podnositelj zalbe proglašava bespravnim korisnikom i nalaze mu se, pod prijetnjom delozacije, da napusti kuću u kojoj trenutno stanuje, predstavlja kršenje njegovog prava na mirno uzivanje imovine u smislu clana 1. Prvog protokola Konvencije. Te, da nedostatak efikasnog pravnog lijeka na nacionalnom nivou protiv rješenja Komisije za smjestaj izbjeglica i upravljanje napostenom imovinom u Banja Luci od 19. maja 1998. godine kojim se podnositelj zalbe proglašava bespravnim korisnikom i nalaze mu se, pod prijetnjom delozacije, da napusti kuću u kojoj trenutno stanuje, predstavlja kršenje njegovog prava na djelotvoran pravni lijek po domaćem zakonu, u smislu clana 13 Konvencije.

Dom je stoga naložio RS da preduzme sve neophodne mjeru da ponisti rješenje Komisije za smjestaj izbjeglica i upravljanje napostenom imovinom u Banja Luci od 19. maja 1998. godine, te da podnosiocu zalbe dozvoli neometano stanovanje u kući u skladu sa uslovima ugovora sa vlasnikom kuce od 19. avgusta 1998.

Status postivanja

Djelomično postivanje. Republika Srpska je dala do znanja da u

tri od cetiri slučaja neće doći do delozacija, ali u jednom slučaju nije dala takvu garanciju. Nedavno predložene izmjene i dopune zakona u Republici Srpskoj će ukinuti odluke o proglašavanju bespravnih korisnika.

Vrlo slične činjenice postoje u sljedećim riješenim predmetima: CH/98/764 Milan KALIK protiv REPUBLIKE SRPSKE (7. septembar 1999. god.), i CH/98/1198 Bozidar GLIGIC protiv REPUBLIKE SRPSKE (7. septembar, 1999. god.).

4. Napusteni stanovi/kuce

CH/98/659 et. al. Esfak PLETILIC et. al. Protiv REPUBLIKE SRPSKE

Cinjenice

Ovih 20 predmeta se tisuču osoba, od kojih su gotovo sve bosnjačkog porijekla, a koje su vlasnici nepokretnе imovine na području Gradiske. Sve ove osobe su povratnici na, ili nikad nisu napustali, područje Gradiske. Sve su one probale razne metode kako bi ponovno dobile u posjed svoju imovinu, koju je većina njih bila primorana napustiti tokom rata. Podnosioci zahtjevi su se obratili svim ili nekim od sljedećih institucija u svojim nastojanjima da povrate imovinu: Ministarstvu za izbjeglice i raseljena lica Republike Srpske (prema starom Zakonu o koristenju napustene imovine i novom Zakonu o prestanku primjene Zakona o koristenju napustene imovine), Opcinskom sudu u Gradisku, i raznim državnim i međunarodnim političkim institucijama u Republici Srpskoj. Neki od podnositelja zahtjeva su uspjeli da povrate cjelokupnu ili dio svoje imovine, ali ipak većina njih nije bila uspjesna u tome. U većini stanova/kuća trenutno staju izbjeglice ili raseljena lica srpskog porijekla. Podnosioci zahtjevi tvrde da je kao rezultat propusta vlasti Republike Srpske da se na ispravan način pozabave njihovim zahtjevima za povrat imovine, doslo do krsenja njihovih sljedećih prava:

- prava na pravedno sudjenje pri određivanju njihovih

- gradjanskih prava (Clan 6 Evropske konvencije)
- prava na postivanje njihovih domova (Clan 8 Evropske konvencije)
- prava na mirno uzivanje njihovih posjeda (tj. imovine) (Clan 1 prvog Protokola Evropske konvencije)
- prava na efikasan pravni lijek protiv krsenja njihovih prava (Clan 13 Evropske konvencije) i
- prava da se prema njima ne vrsi diskriminacija pri uzivanju njihovih prava (Clan 14 Evropske konvencije).

Podnosioce zalbi zastupa TERRA u Gradiski, nevladina organizacija koja obezbjedjuje besplatnu pravnu pomoc gradjanim. Tuzenu stranu zastupa njen Zastupnik, g-din Stevan Savic.

Zakljucci Doma

Dom je proglašio ove predmete prihvatljivim, buduci su podnosioci zalbi iscrpili sve domace pravne lijekove koji su im bili na raspolaganju. Dom je odbacio argument RS da su slučajevi neprihvatljivi jer se podnosioci zalbi nisu obratili Komisiji iz Aneksa 7. Stav Doma je da prema Dejtonskom sporazumu osobe koje nastoje da vrate u posjed svoju imovinu nisu obavezne da podnesu zahtjev Komisiji iz Aneksa 7, vec da imaju opciju da to urade.

O meritumu, Dom je ustanovio da je propust vlasti RS da procesiraju zahtjeve za povrat imovine podnositaca zalbi i da im dozvole da je vrate u posjed predstavljaо krsenje njihovih prava na postovanje njihovih domova i na mirno uzivanje njihove imovine (Clan 8 Evropske konvencije i clan 1 prvog Protokola Konvencije). Cinjenica da su podnosiocima zalbi, koji su zapoceli sudski postupak pred Opcinskim sudom, odbaci predmeti, znacila je da su svi podnosioci, uključujući one koji nisu zapoceli postupak, pretrpili krsenje njihovih prava na pravedan pretres pri određivanju njihovih gradjanskih prava (Clan 6 Evropske konvencije). Dom je također ustanovio da je izvrsena diskriminacija prema

podnosiocima zalbi kod njihovog uzivanja gore navedenih prava. Osnov za ovakav zaključak je cinjenica da se Zakon o koristenju napustene imovine, prema kojem su podnosioci zalbi pokusali da izvrse povrat svoje imovine, samo koristio kako bi se sprijecili Bosnjaci da vrate u posjed svoju imovinu, buduci su samo Bosnjaci bili prisiljeni da napuste svoju imovinu na prvom mjestu. Dok Zakon o koristenju napustene imovine nije vrsio izricitu diskriminaciju na osnovu nacionalnog porijekla podnosioca zalbe, u praksi su njegovi efekti diskriminirajući. Sto se tice novog Zakona o prestanku primjene Zakona o koristenju napustene imovine, Dom je ustanovio da iako je bilo usvojeno od strane RS da se nadje pravni lijek za krsenja prouzrokovana starim Zonom, jos uvijek je suvise rano reci da li to u stvari ima ovaj efekat. Dom je na kraju ustanovio, obzirom na svoje zakljucke prema članu 6 Konvencije, da nije bilo potrebno ispitati da li je bilo nekog krsenja člana 13.

Dom je naredio RS da dozvoli svim podnosiocima zalbi, koji to vec nisu uradili, da izvrse povrat svoje imovine sto je prije moguce. Dom je također naredio RS da plati naknadu za dusevnu patnju te za kiriju koju su bili prisiljeni placati za alternativni smjestaj dok su cekali da ponovno dobiju u posjed svoju imovinu. Sume dodijeljene u svakom slučaju se kreću od 1.200 KM do 6.400 KM. RS mora do 10. decembra 1999.god. podnijeti izvjestaj Domu o koracima koje je poduzela kako bi ispostovala ovu odluku.

Status postivanja odluke

Rok jos nije istekao. Zastupnik je naznacio da će zahtijevati reviziju odluka od plenarne sjednice.

5. Duzina trajanja sudskog postupka:

CH/98/1171 Sevala CUTURIC protiv REPUBLIKE SRPSKE

Ovaj slučaj se tice osobe bosnjackog porijekla koja je radila za Institut za zdravstvenu zaštitu u Banja Luci. 1993. god. je otpustena sa radnog mesta po osnovu da jedan član njene

porodice nije ispostovao nalog za mobilizaciju da se pridruzi Vojsci Republike Srpske. Ona je inicirala potupak pred Sudom Prve instance ("Osnovni Sud") u Banja Luci, tvrdeći da je osnov za okoncanje njenog radnog odnosa bio nekorektan. Postupak podnosioca zalbe je još uvijek u toku pred Sudom.

Navodna krsenja

Podnositelj zalbe se zali da je njen pravo na rad prekršeno.

Zakljucci Doma

Dom je proglašio ovaj predmet prihvatljivim, utoliko jer se odnosi na nastavak postupka podnosioca zalbe nakon 14. decembra 1995.god., datuma kada je Opci okvirni sporazum stupio na snagu. Dom je zaključio da podnosiocu zalbe nije bio na raspolaganju pravni lijek protiv propusta Suda da donese odluku o njenom slučaju.

O meritumu, Dom smatra da je postupak podnosioca zalbe pokriven clanom 6 Evropske konvencije, koji garantira, između ostalog, pravo na pravedan pretres u razumnom roku.

Dom je primjetio da predmet nije kompleksan i da se podnositelj zalbe ne treba kriviti za kasnjenje. Dom je ispitao ponasanje Suda i ustanovio da je ocit razlog za propust Suda da rjesi ovaj predmet propust Instituta da obezbijedi odredjena dokumenta. Dom je zaključio da je ovaj razlog za takav propust ne samo sumnjiv sam po sebi, ve}, cak i ako je istinit, ne može opravdati takvo kasnjenje kao u sadasnjem slučaju. Sud je samo ponovio svoj zahtjev Institutu da dostavi dokumente, a nije upotrijebio nikakve prinudne mјere kako bi prisilio Institut da to uradi. Dom je također zamijetio da se prema domaćem zakonu od Sudova zahtjeva da sporove iz problematike radnih odnosa tretira kao urgentne slučajeve. Dom je zaključio da je ponasanje suda nerazumno buduci je ostao pasivan pred nedostatkom suradnje od strane Instituta. Ovo je rezultiralo krsenjem prava podnosioca zalbe kako je to garantirano clanom 6 Evropske konvencije.

U vezi sa tvrdnjom podnosioca zalbe da je njeno pravo na rad prekršeno, Dom je ustanovio da buduci se ovo pravo ne garantira Sporazumom o ljudskim pravima u Opcem okvirnom sporazu, Dom nije mogao ispitati da li je ovo pravo prekršeno. Dom nije nasao osnovanim da je izvršena diskriminacija prema podnosiocu zalbe kod uzivanja bilo kojeg od prava garantiranih Sporazumom o ljudskim pravima.

Dom je naredio RS da osigura da postupak podnosioca zalbe bude riješen u razumnom roku i da taj postupak bude vodjen u potpunosti u skladu sa pravima podnosioca zalbe onako kako su ona garantirana Sporazumom o ljudskim pravima. RS mora do 10. decembra 1999.god. podnijeti izvjestaj Domu o koracima preduzetim kako bi se ispostovala odluka Doma.

Status postivanja odluke

Rok jos nije istekao.

Predmeti gdje je ostvareno postivanje

Sudski nalozi su provedeni i podnosioci zalbe su se vratili u svoje domove (Blentic protiv RS (3.decembar 1997.god., CH/96/17), Bejdic protiv RS (14. Januar 1998.god., CH/96/27), M. J. protiv RS (3. Decembar 1997.god., CH/96/28)

Slučajevi u kojima je postignuto postivanje

- Sudski nalozi su provedeni i podnosioci zalbi vraci u svoje domove: Blentic protiv RS (3, decembar 1997. CH/96/17), Bejdic protiv RS (14. januar 1998 CH/96/27), M.J. protiv RS (3. decembar 1997. CH/96/28).

1. SL SFRJ br. 84/90, stupio na snagu 6.1.91.
2. SL RBiH br. 4/92.
3. SL RBiH br. 6/92, vidi i SL RBiH br. 6/93 i SL RBiH br. 33/94.
4. SL RBiH br. 18/94.
5. SL RBiH br. 5/95.

6. SL RBiH br. 50/95 i SL RBiH 2/96.
7. 119 slučajeva do 1. septembra 1999.: Medan, Bastijanovic i Markovic protiv BiH & FBiH (7.11.97), Bulatovic protiv BiH & FBiH (7.11.97), Kalincevic protiv BiH & FBiH (11.3.98), Turcinovic protiv BiH & FBiH (11.3.98), 16 predmeta u vezi sa JNA (12.6.98), Galic protiv FBiH (12.6.98), Grbavac protiv BiH & FBiH i 26 drugih predmeta u vezi sa JNA (15.1.99), Ostojic protiv BiH & FBiH i 31 drugi predmet u vezi sa JNA (15.1.99), Ivkovic et al (7 predmeta u vezi sa JNA) protiv BiH & FBiH (10.3.99) i Maric et al (8 predmeta u vezi sa JNA) protiv BiH & FBiH (10.3.99), Vidovic et al (5 predmeta) protiv BiH & FBiH, Huseljic et al (5 predmeta) protiv BiH & FBiH (11.6.99), Laus et al (7 predmeta) protiv BiH & FBiH (11.6.99), Secerbegovic et al (4 predmeta) protiv BiH & FBiH (11.6.99), Panic (14.5.99, također uključuje vraćanje u posjed stana) = 119 predmeta, od kojih 5 (Bulatovic, Kalincevic, Turcinovic, Galic i Panic), pored neispunjavanja ugovora u otkupu stana, uključuju i vraćanje u posjed stana (ili spriječavanje delozacije). Federacija je u 79 predmeta tražila reviziju postupka. Prema tome, i u skladu sa pravilom br. 66 Poslovnika Doma, ovi predmeti još uvijek nisu riješeni.
8. Galic protiv FBiH (12.6.98. – 97/40).
9. Turcinovic protiv FBiH (11.3.98 – 96/23), Bulatovic protiv FBiH (10.4.97 – 96/22), i Kalincevic protiv BiH i FBiH (11.3.98 – 96/23).
10. Erakovic protiv FBiH (15.1.99 – 97/42).
11. Zakon o otkupu stanova nad kojim postoji stanarsko pravo (Službene novine Federacije br. 27/97), stupio na snagu 6.12.97.
12. Zakon o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, 4. april 1998.
13. U predmetu Grbavac i drugih 26 predmeta u vezi sa JNA (15.1.99 – 97/81 et al), Dom se pismeno izjasnio da zakon iz 1998. "ne može retroaktivno ustanoviti

pravosnazznost izvornih ugovora o otkupu podnositaca zahtjeva, tj. da stupaju na snagu od datuma zaključenja ugovora. Prema tome, zakon ne može uticati na ishod predmeta koji se trenutno vode". U predmetu Maric et al protiv BiH & FBiH (10.3.99 – 98/126 et al), Dom je zauzeo stav da "novi zakon usvojen nakon predmeta Medan i ostališ nije promjenio sadasjni status podnositaca zahtjeva. Isto vazi i za predmet Ostojic et al protiv FBiH & BiH (15.1.99 – 97/82 et al)."

14. Npr. u predmetu Maric et al protiv FBiH (10.3.99 – 98/126 et al), Dom je dodjelio 30 KM jednom podnosiocu i 15 KM drugom (od 8 podnositaca).
15. Odluka o meritumu je donesena 6. aprila 1998.

OHR Human Rights/Rule of Law Department